

SATAKUNNAN MAAKUNTAOHJELMA 2022-2025

Satakunta-strategian luku 2

Maakuntaohjelma on laadittu osaksi Satakunta-strategiaa.
Tässä asiakirjassa maakuntaohjelma koskevat osiot.

SISÄLLYS

SATAKUNNAN MAAKUNTAOHJELMA 2022-2025	3
Satakunnan aluekehittämisen voimavarat ja rajoitteet	4
Kehittämisen toimintalinjat	6
Toimintalinja 1: Kestävän kasvun Satakunta	10
Kehittämisteema TL1.1. Älykäs Satakunta	11
Kehittämisteema TL1.2 Osaava Satakunta	14
Kehittämisteema TL1.3 Yrittäjyyden ja työllisyyden Satakunta	16
Toimintalinja 2: Hyvinvoivan väestön ja ympäristön Satakunta	18
Kehittämisteema TL2.1 Hyvinvoivat satakuntalaiset	19
Kehittämisteema TL2.2 Sujuvan arjen Satakunta.....	21
Kehittämisteema TL2.3 Vetovoimainen, monimuotoisen ja laadukkaan ympäristön Satakunta	23
Toteutus ja seuranta.....	25
Liitteet	26

SATAKUNNAN MAAKUNTAOHJELMA 2022-2025

Maakuntaohjelma on osa maakunnan suunnittelujärjestelmää. Maakuntaohjelmassa keskitytään neljän vuoden aikana toteutettaviin strategisiin kehittämiskokonaisuuksiin, joihin voidaan yleisellä tasolla kytkeä rahoitus- ja muut resurssit. Maakuntaohjelman kehikkona on pitkän aikavälin strateginen suunnittelu, maakuntasuunnitelman tulevaisuuskuvat.

Satakunta-strategian tulevaisuuskuvia vuodelle 2050 tavoitellaan Satakunta-strategian maakuntaohjelmataason strategisilla kehittämislinjauksilla vuosina 2022–2025 sekä älykkään erikoistumisen mukaisen innovaatiotoiminnan vahvistamisella vuosina 2021–2027 (Kuva 2).

Kuva 2. Satakunta-strategia

Maakuntaohjelman tavoitteena on antaa kattava kuva maakunnan strategisesta aluekehittämisestä ja kehittämistavoitteista. Ohjelma luo puitteet kehittämiselle ja kumppanuuksien syntymiselle eri tasoilla. Se nostaa esiin maakunnan kannalta keskeiset painopisteet ja kehittämisen kohteet. Tavoitteena on Satakunnan kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden edistäminen.

Maakuntaohjelmaa käytetään viestintävälineenä valtion suuntaan, maakunnassa rahoitusta ja muita sektoristrategioita ja ohjelmia ohjaavana asiakirjana sekä muun muassa hankesuunnittelun tukena.

Kehittämistoimia toteutetaan monirahastoisesti ja rahoitusmahdollisuuksia on nostettu esiin kehittämisteemojen yhteydessä. Kehittämistoimissa huomioidaan myös EU:n asetus, jonka mukaan toimista ei saa aiheutua merkittävää haittaa ympäristötavoitteille (DNSH, do no significant harm –periaate.) Vastuullisuus on välittämistä. Kannamme yhdessä vastuuta siitä, miten maakuntamme voi tulevaisuudessa. Kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia on myös arvioitu maakuntaohjelman ympäristöselostuksessa (luku 4).

Satakunnan aluekehittämisen voimavarat ja rajoitteet

Satakunta-strategian tilannekuvasta (liite 2) nousevat aluekehittämisen voimavarat ja rajoitteet (kuva 3). Voimavarat ovat kokonaisuuksia, jotka ovat maakunnan aluekehittämisen kannalta merkittäviä kuten esim. maakunnan sijainti rannikolla, osaamis- ja innovaatioklusterit, teollisuuden monipuolisuus ja luonnonympäristö. Rajoitteet ovat niitä, joiden vaikutusta pyritään vähentämään aluekehittämisen keinoin.

Voimavarat ja vahvuudet edesauttavat alueen muutosjoustavuutta eli resilienssiä sekä mahdollistavat Satakunnan kilpailukyvyyn ja elinvoiman vahvistumisen. Satakunnan aluetalouden muutosjoustavuuden lähtökohtina ovat esim. monipuolinen elinkeinorakenne, logistinen sijainti rannikolla, korkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen yhteistyö, uusien kestävän kasvun teknologioiden sekä digitalisaation ja kiertotalouden hyödyntäminen teollisuuden toimialoilla, monipuolinen energiantuotanto, tulevaisuuden ympäristö- ja energiateknologioihin liittyvä osaaminen, osaaminen biotalouden ja kiertotalouden osa-alueilla, hyvinvointi- ja terveysteknologiaosaaminen, automaatio-, robotiikka-, data-analytiikka-, tekoäly- ja pelillisyysoosaaminen, kansainvälisen tason osaaminen vesiensuojelussa ja tutkimuksessa, vesistöjen ja muun luonnonympäristön hoidossa, verkostoitunut yrittäjyyden edistämisen yhteistyö, erityisosaaminen usealla turvallisuuden osa-alueella esim. pelastusharjoitusalue.

Muutosjoustavuuden kannalta aluekehittämisen haasteina ovat esim. laskeva väestönkehitys, alueelliset erot väkiluvun muutoksessa ja ikärakenteen vinoutumisessa, julkisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen vähäisyys, työvoiman saatavuusongelmat, työvoiman kohtaanto-ongelmat, työ- ja koulutusperäisemmän maahanmuuton vähäisyys, kansainvälistymisvalmiudet ja haasteet liikenneyhteyksissä.

Satakunnan seutukunnat ovat teollisen rakenteen osalta varsin monipuolisia, mikä osaltaan vahvistaa muutosjoustavuutta. Teollisen rakenteen painopisteet vaihtelevat seutukunnittain: Metallien jalostus, kone- ja laitevalmistus, automaatio ja robotiikka sekä kemianteollisuus ovat Porin seutukunnan vahvuuksia. Rauman seudulla painottuvat meri-, metsä-, konepaja- ja elintarviketeollisuus. Pohjois-Satakunnan vahvuutena ovat metalli-, sähkö-, muovi-, rakennusaine- ja puutuotteiden sekä elintarvikkeiden valmistus.

VOIMAVARAT

- kansainvälisesti merkittävät teknologiateollisuuden osaamiskeskittymät
- satamat, lentokenttä
- monipuolinen teollisuuden toimialarakenne, teollisuuden vientipainotteisuus, vahva ulkomaankauppa
- monipuolinen energiantuotanto, tulevaisuuden ympäristö- ja energiateknologioiden osaaminen
- monipuolinen alkutuotanto ja elintarvikklusteri
- kansainvälisesti merkittävä metsäteollisuuden keskittymä
- osaaminen biotalouden ja kiertotalouden osa-alueilla
- hyvinvointi- ja terveysteknologiaosaaminen
- monipuolinen koulutustarjonta. Vahva itsenäinen ammattikorkeakoulu, monialainen yliopistokeskus ja laajan toimipisteverkoston ammatillinen koulutus takaavat osaamisen kehittämiseen mahdollisuudet.
- automaatio-, robotiikka-, data-analytiikka-, tekoäly- ja pelillisyysoosaaminen
- kansainvälisen tason osaaminen vesiensuojelussa ja tutkimuksessa, vesistöjen ja muun luonnonympäristön hoidossa
- jalostustoiminnan yritykset investoivat maakuntaan, yritysten investoinnit tutkimukseen ja innovointiin
- verkostoitunut yrittäjyyden edistämisen yhteistyö
- varuskunnat
- Selkämeri ja vesistöt
- pohjavesivarat
- kansallinen, ylimaakunnallinen ja kansainvälinen verkostoituminen ja yhteistyö, maakunnan sisäisten verkostojen vahvuus
- metsävarat
- monimuotoinen luonto-, liikunta-, ulkoilu- ja kulttuuriympäristö, monipuolinen ja rikas kulttuuriperintö
- elämystalous (kulttuuri, matkailu, tapahtumat, liikunta- ja muut hyvinvointipalvelut)
- maakunnan matkailutoimijoiden verkostoituminen
- viihtyisä elinympäristö ja toimiva, arjen sujuvuuden mahdollistava yhdyskuntarakenne, vaihtoehtoiset asuinympäristöt,
- toimivat paikallisyhteisöt, järjestöjen osaaminen ja yhteistyö
- erityisosaamista usealla turvallisuuden osa-alueella, pelastusharjoitusalue

RAJOITTEET

- laskeva väestönkehitys
- alueelliset erot väkiluvun muutoksessa ja ikärakenteen vinoutumisessa
- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiorahoituksen vähäisyys
- työvoiman saataavuushaasteita,
- työvoiman kohtaanto-ongelmat
- työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto vähäistä
- kansainvälistymisvalmiudet
- puutteita liikenneyhteyksissä, liian hitaat yhteydet
- alemman tieverkon heikko kunto
- vesistöjen tilan heikkeneminen ja hidas elpyminen.
- kulttuuriympäristöjen hoidon haasteet
- korkeakoulutuksen aloituspaikkojen vähäisyys erityisesti ylioppilaspohjaisessa, yliopistotasoisessa koulutuksessa
- hyvinvointihaasteet ja niistä aiheutuvat kustannukset
- luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen (luontokato)

Kuva 3: Aluekehittämisen voimavarat ja rajoitteet

Resilienssi mahdollistaa dynaamisen kyvyn ennakoida, varautua, palautua ja uudistua. Sen avulla on mahdollista edistää esim. rakennemuutosten ja kriisien hallintaa. Koronaepidemia on tuonut uuden lisähaasteen aluekehittämisen kykyyn reagoida muuttuviin olosuhteisiin. Aluekehittämisen voimavarat ovatkin avainroolissa, kun muutosta ohjataan ja haasteet käännetään kestäväen kasvun mahdollisuuksiksi.

Suomen kestäväen kasvun ohjelmalla tuetaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua. Ohjelma vahvistaa muutosjoustavuutta edistämällä kilpailukykyä, investointeja, osaamistason nostoa sekä tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita.

Satakunnan Kasvun mahdollisuus –selviytymissuunnitelma keskittyy koronakriisin aiheuttamiin aluetaloudellisiin vaikutuksiin ja etenkin siihen, minkä toimien avulla Satakunnan talous- ja työllisyyskehitys voitaisiin palauttaa koronaa edeltäneeseen kasvuun. Satakunnassa uuteen kasvuun pyritään parantamalla yritysten toimintaedellytyksiä, etenkin digitalisaation ja vihreän kasvun avulla. Digitalisaatio ja vihreä kasvu ovat poikkileikkaavia teemoja, jotka edistävät uutta kasvua ja vahvistavat sekä muutosjoustavuutta että aluekehittämisen voimavaroja. Satakunnan elpymis- ja palautumissuunnitelman keskeiset teemat on huomioitu myös Satakunnan maakuntaohjelman 2022–2025 laadinnassa.

Kehittämisen toimintalinjat

Satakunta-strategian lyhyen aikavälin kehittämisen toimintalinjoilla (**TL 1 ja TL 2**) tähdätään maakunnan kilpailukyvyyn ja elinvoiman vahvistamiseen maakuntaohjelmakaudella 2022–2025. Toimintalinjat vastaavat myös Satakunnan keskeisiin haasteisiin; työikäisen väestön väheneminen, osaavan työvoiman saatavuus, kohtaanto, nuorten ulkopuolisuus ja vanhusväestön kasvu, teollisuuden rakennemuutos ja teollisten työpaikkojen väheneminen, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja vesien tilan heikkeneminen, julkisten palvelujen muutos ja saavutettavuuden heikkoudet.

Toimintalinjojen toteuttamisella tavoitellaan satakuntalaisten hyvinvointia sekä Satakunta-strategian tulevaisuuskuviin mukaista tahtotilaa, jonka mukaan **Satakunta on vuonna 2050 elinvoimainen, energinen ja uudistuva maakunta, hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta sekä vastuullinen ja osaava maakunta.**

Satakunnan tulevaisuuteen varautumisen kannalta keskeiset teemat on tunnistettu Satakunta-strategian pitkän aikavälin tulevaisuuskuviissa, sekä huomioitu Satakunta-strategian lyhyen aikavälin, maakuntaohjelman 2022–2025 toimintalinjojen ja kehittämisteemojen laadinnassa. Tulevaisuuden kannalta on keskeistä huomioida, että kehittyvä elinkeinoelämä ja vireä yrittäjyys luovat elinvoimaisen Satakunnan. Teollisuustyöpaikkojen ohella myös pk- ja mikroyrittäjyys luovat mahdollisuuksia työllistymiseen ja elinvoiman vahvistamiseen. Työn tekemisen erilaiset muodot luovat mahdollisuuksia myös etätöyön kautta. Vahva koulutus ja monimuotoiset mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen varmistavat osaavan työvoiman saatavuuden. Koulutusmahdollisuudet houkuttavat nuoria jäämään maakuntaan ja ylläpitää maakunnan inhimillistä pääomaa ja uusiutumiskyvykkyyttä. Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistäminen sekä ulkomailta tulevien opiskelijoiden ja ulkomaisen työvoiman houkutteleminen Satakuntaan edistää osaavan työvoiman saantia. Maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen edellyttää kotoutumista vahvistavia toimenpiteitä. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen on tärkeää tulevaisuuden toimintakyvyn näkökulmasta.

Maakunnan ympäristön ominaispiirteistä ja vahvuuksista huolehtiminen tukee maakunnan elinvoimaisuuden ja houkuttelevuuden ylläpitämistä sekä ekologista kestävyyttä. Monimuotoiset ja hyvinvoivat luonto-, liikunta- ja ulkoilu- sekä kulttuuriympäristöt ovat maakunnan vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä lisääviä tekijöitä. Satakunnan saavutettavuus on tärkeää paitsi maakunnalle, niin vientiteollisuuden takia myös koko maalle. Saavutettavuus tuo työvoimaa, kilpailukykyä sekä luonnon ja palvelut lähelle. Asumisen helppous, turvallisuus, hyvinvointi, toimivat palvelut ja etätömahdollisuudet houkuttelevat asumaan ja jäämään Satakuntaan. Yhteisöllisyys lisää hyvinvointia. Satakuntalaisen identiteetin vahvistaminen auttaa erottautumaan naapurimaakunnista. Globaalissa kilpailussa omien juurien ja historian tunteminen on tärkeää.

Toimintalinjoittain kuvataan strategisella tasolla kehittämisteemat ja seurantamittarit. Satakunnan aluekehittämisen toimintalinjojen edistämiseksi on tunnistettu kaikkia teemoja yhdistäviä, läpileikkaavia sisältöjä. Kehittämisteemojen keskeisiä vaikutuksia on esitetty kehittämisteemojen yhteydessä. Laajempi vaikutusten arviointi on esitetty liitteessä 1.

Maakuntaohjelmassa tuodaan esille neljän vuoden aikana toteutettavat strategiset kehittämiskokonaisuudet, joihin voidaan kytkeä rahoitus- ja muut resurssit (kuva 4).

Kuva 4: Satakunnan maakuntaohjelma 2022-2025

Kehittämisrahoituksella tuetaan määräaikaan sidottua kehittämistä; kokeiluja, pilotointia, osaamista, uusien toimintamallien rakentamista ja juurruttamista. Aluehallintoviranomaiset tukevat Satakunta-strategian toimintalinjojen ja painopisteiden mukaista hankkeiden suunnittelua ja eteenpäinviemistä sekä joustavaa toteutusta. Maakunnan strategisten kehittämistavoitteiden toteuttamisessa suuri merkitys on maakunnan toimijoilla, jotka omista lähtökohdistaan edistävät maakunnan tavoitteiden toteuttamista. Toimintalinjat täydentävät toisiaan ja niillä on vaikutusta toisiinsa. Toimintalinjoittain tuodaan esille kytkeytyminen hallitusohjelmaan sekä valtakunnallisiin aluekehittämistavoitteisiin.

Läpileikkaavat sisällöt

Kaikkia maakuntaohjelman kehittämisteemoja läpileikkaavat teemat ovat digitalisaatio, kansainvälisyys, saavutettavuus, turvallisuus sekä resurssiviisaus.

Digitalisaatio

Digitaalisuus ja virtuaalisuus ovat vahva osa ihmisten arkipäiväistä elämää sen kaikilla osa-alueilla kuten koulutuksessa, palvelujen ja kulutushyödykkeiden hankinnassa, sosiaalisessa kanssakäymisessä, saavutettavuudessa sekä arjen turvallisuudessa. Digitalisaatio on sekä toimintatapojen uudistamista, prosessien digitalisointia, että palveluiden sähköistämistä. Digitalisaatio parantaa tuottavuutta, luo uusia arvoketjuja ja liiketoimintamahdollisuuksia sekä palveluja mm. tekoälyn, automaation ja robotiikan osaamisen hyödyntämisen kautta. Digitalisaatio edistää paikasta riippumatonta työn tekemistä ja yritystoimintaa sekä tukee monipaikkaisen elämisen mahdollisuuksia ja tuo palveluja saataville sijainnista riippumatta. Siten digitalisaatio vähentää osaltaan myös liikenteestä aiheutuvaa ympäristökuormitusta. Digitalisaation, automaation ja tekoälyn käytön ja sovellusten yleistyessä korostuu myös digitaalisten taitojen ja valmiuksien merkitys.

Kansainvälisyys

Kansainvälinen toiminta lisää osaamista ja avaa uusia yhteyksiä elinkeinoelämälle ja tutkimukselle. Kansallisten ja kansainvälisten verkostojen rakentuminen ja verkostoissa toimiminen ovat merkittäviä tekijöitä maakunnan kärkialojen vahvistumiselle. Kansainvälisen toiminnan tavoitteena on tukea maakuntaohjelman 2022–2025 keskeistä tavoitetta eli Satakunnan kilpailukyyn ja elinvoimaisuuden edistämistä. Kansainvälinen näkökulma täydentää maakunnan aluekehittämisen toimintalinjoja tarjoten toimintaan lisäarvoa. Lisäksi kansainvälinen yhteistyö tarjoaa mahdollisuuksia erityisesti aloilla, joissa maakunnalla on annettavaa kansainvälisesti.

Kansainvälisyyden nostaminen kaikkia maakuntaohjelman kehittämisteemoja läpileikkaavaksi sisällöksi kuvaa tärkeyttä, joka kansainvälisyydellä eri muodoissaan yhä enenevässä määrin on. Kansainvälinen näkökulma täydentää kehittämisteemoja tarjoamalla toimintaan lisäarvoa. Yhteistyötä korostava kansainvälinen toiminta lisää osaamista ja mahdollistaa uudet yhteydet erityisesti aloilla, joilla Satakunnalla on annettavaa kansainvälisesti. Kansainvälistymistä tapahtuu myös monikulttuurisuuden arkipäiväistyessä satakuntalaisessa työelämässä ja arjessa. Työ- ja koulutusperäisellä maahanmuutolla on merkitystä Satakunnan kilpailukyvyllä ja hyvinvoinnille.

Saavutettavuus

Tavoitteena on turvata kilpailukykyisen elinkeinoelämän ja hyvän asumisen edellytykset. Yhteydet ja logistiikka toimivat hyvin ja palvelut ovat tasavertaisesti saavutettavissa. Kestävä alue- ja yhdyskuntarakenne yhdessä haja-asutusalueiden tarjoamien monipuolisten elinkeino- ja asumismahdollisuuksien kanssa on Satakunnan vahvuus. Satakunnan elinkeinoelämän kilpailukyky on riippuvainen tehokkaasta ja toimintavarmasta logistiikasta. Tähän liittyvät mm. digiyhteydet ja infrastruktuuri ml. satamat, lentokenttä, rataverkko ja muut väylät alempiasteinen tieverkko mukaan lukien. Koska tavaralogistiikasta suuri osa nyt ja tulevaisuudessakin kulkee tieverkostossa, tieverkon ylläpitäminen ja liikenteen älykkäiden ja kestävien, päästöjä vähentävien ratkaisujen kehittämistä tarvitaan. Yhdyskuntakehityksen osalta huomiota kiinnitetään ilmastonmuutoksen hillintään, vähähiilisiin liikkumis- ja kuljetuspalveluihin, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, asumisen tarpeisiin, laadukkaaseen elinympäristöön ja kulttuuriympäristöön sekä

luonnon monimuotoisuuteen. Liikennejärjestelmää ja liikenteen energiatehokkuuden edistämisen TKI-toimintaa kehitetään tukemaan alueen kansainvälistä, kansallista ja alueen sisäistä saavutettavuutta ja elinvoimaa. Edistetään digitaalisia palveluita sekä paikkariippumatonta yritystoimintaa ja työtä tukevien tietoliikenneyhteyksien saatavuutta. Liikenne palveluna konseptissa (MaaS, Mobility as a Service) liikenne ajatellaan uudella tavalla palvelulähtöisesti.

Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma edistää osaltaan maakuntakaavan ja maakuntasuunnitelman toteutumista. Suunnitelman tärkeänä lähtökohtana on maakunnan saavutettavuuden parantaminen siten, että Satakunnan kilpailukyky ja aluekehityksen edellytykset paranevat. Liikennejärjestelmällä tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu kaikki liikennemuodot kattavasta henkilö- ja tavaraliikenteestä, niitä palvelevista liikenneverkosta, viestintäyhteyksistä ja tiedosta sekä liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä. Liikennejärjestelmäsuunnittelussa on useampia eri tasoja, jotka ovat kaikki sidoksissa toisiinsa. Tavoitteena on, että liikennejärjestelmäsuunnittelu on jatkuvaa ja vuorovaikutteista vaikutusten arviointiin sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyöhön perustuvaa suunnittelua. Liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteena on edistää toimivaa, turvallista ja kestävästä liikennejärjestelmästä.

Turvallisuus

Tavoitteena on, että satakuntalaisten turvallisuuden tunne kasvaa ja riskitilanteiden toteutuessa Satakunnassa pelastus- ja varautumisjärjestelmät toimivat. Turvallisuuden ulottuvuuksia ovat mm. asukkaiden turvallisuus, yritysturvallisuus sekä ympäristön turvallisuus ja puhtaus. Satakuntalaisessa toimintaympäristössä teollisuuteen, energiantuotantoon, ruuantuotantoon ja maa- ja merikuljetuksiin liittyvät turvallisuuskysymykset ovat myös keskeisiä. Kyber- ja tietoturvallisuus on tänä päivänä yhä kriittisempi osa erilaisten organisaatioiden turvallisuutta ja tämä ulottuvuus korostuu automaation ja robotiikan osaamisen maakunnassa. Maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja turvallisuusriskien ennakointikyvykkyyden vahvistamiseksi on keskeistä, sillä ilmastonmuutos ja sen seurauksena esim. vaihtelevat sääolosuhteet lisäävät konkreettisia arjen riskejä samoin kuin ennakoimattomat pandemiat. Satakunnassa tulee edistää turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvää yhteistyötä, turvallisuussuunnittelua, turvallisuusosaamista, turvallisuutta huomioivaa yhdyskuntasuunnittelua, turvallisuutta edistävien teknologioiden käyttöönottoa. Riskienhallintaosaamista ja turvallisuusalan suunnittelua ja koulutusta on tärkeää edistää myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Myös elinkeinoelämän turvallisuuskulttuurin ylläpitämiseen tulee kehittää toimintamalleja ja ratkaisuja.

Resurssiviisaus

Resurssien viisaalla, vastuullisella ja innovatiivisella käyttämisellä voidaan vahvistaa alue- ja paikallistaloutta ja alueen kilpailukykyä, luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä työpaikkoja. Kiertotalouden edistämiseksi tulee hyödyntää kiertotalouden ja puhtaiden ratkaisujen kasvavia mahdollisuuksia Satakunnassa, kehittää logistiikka- ja liikkumisratkaisuja mm. digitalisaatiota hyödyntäen sekä ottaa käyttöön uusia toimintatapoja ja teknologioita. Energia- ja materiaalitehokkuuden osaamisen vahvistuminen sekä ympäristöliiketoiminnan kasvu edistävät vähähiilisyttä. Resurssiviisaus on kykyä käyttää erilaisia resursseja (luonnonvarat, raaka-aineet, energia, tuotteet ja palvelut, tilat, aika ja osaaminen) harkitusti ja hyvinvointia sekä kestävästä kehitystä ja monimuotoisuutta edistävällä tavalla. Luonnonvarojen käyttö on kestävä ja resurssiviisasta, kun luontomme monimuotoisuus säilyy, luonnon ekosysteemit elpyvät ja ihmiset toimivat luonnon sietokykyä kunnioittaen.

Toimintalinja 1: Kestävän kasvun Satakunta

Päätavoitteena on Satakunnan elinvoiman ja uudistumisen edistäminen, kasvualojen ja osaamiskeskittymien vahvistaminen, elinkeinoelämän menestys. Maakunnan osaamiskeskittymien elinvoiman ja kestävän kasvun turvaamiseksi on tärkeää kehittää toimintaympäristöä kestävästi, vihreän siirtymän ja kasvun tavoitteet sekä digitalisaation mahdollisuudet huomioiden.

Vihreä siirtymä edistää uutta teknologiaa ja osaamista, jotka vahvistavat kilpailukykyä. Kestävän kasvun tavoitteena on vahvistaa osaamista tukemalla koulutusta ja tutkimusta sekä edistää vähähiilisyys- ja resurssitehokkuuteen perustuvaa, ekosysteemien toimintakyvyn turvaavaa taloudellista kasvua, joka lisää hyvinvointia ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Vienti- ja kasvuyrityksille on merkittävää koulutus- ja innovaatioympäristöjen ja kumppanuuksien kehittäminen. Satakunnassa vahvistetaan kehittämistoimijoiden, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan maakunnallista sekä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä, mikä mahdollistaa esim. uusien teknologioiden pilotoinnin. Tuotteiden ja palveluiden jalostusarvoa sekä tuottavuutta kasvatetaan ja luodaan edellytykset uusille markkina-avauksille ja sitä kautta tunnistetaan Satakunnan mahdollisuudet myös kansainväliselle kasvulle. Kasvun vahvistamisessa keskeisiä ovat julkisten toimijoiden toimet maankäytön, asumisen, liikenteen, yhteyksien ja koulutuksen sekä infrastruktuurin osalta.

Strategiset kumppanuudet ja verkostot edistävät maakunnan osaamista ja erikoistumista. Uusiutuvan vastuullisen elinkeinotoiminnan arverkot luovat työtä ja houkuttelevat maakuntaan osaajia, toimijoita sekä investointeja. Huolehditaan yritysten toimintaympäristöjen säilyttämisestä ja kehittämisestä ja riittävien uusien toimintaympäristöjen muodostamisesta. Turvataan ja ylläpidetään Satakunnan elinkeinoelämälle tarpeellinen infrastruktuuri ja kilpailukykyiset tieto- ja liikenneyhteydet.

Edistää aluekehittämisspätöksen kestävä ja elinvoimaiset alueet painopisteitä:

- Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen sekä osaaminen ja sivistys aluekehittämisen voimavarana.
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen,
- Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet

Edistää hallitusohjelman osallistava ja osaava Suomi strategisia kokonaisuuksia:

- Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi
- Elinvoimainen Suomi
- Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi
- Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi
- Suomi kokoaan suurempi maailmalla
- Oikeudenmukainen, yhdenmukainen ja mukaan ottava Suomi

Kehittämisteema TL1.1.

Älykäs Satakunta

Tavoitteena on maakunnan kasvualojen sekä innovaatioympäristöjen vahvistaminen ja uudistaminen kestäväen kasvun tavoitteet huomioivalla tavalla. Älykkäällä erikoistumisella on keskeinen rooli maakunnan elinvoiman, kasvun ja innovaatiotoiminnan vahvistamisessa.

Satakunnan älykäs erikoistuminen vahvistaa maakunnan **automaatioon ja robotiikkaan** erikoistunutta klusteria, jonka Robocoast-verkostossa on mukana robotiikan, automaation, esineiden internetin, ohjelmistorobotiikan ja tekoälyn parissa toimivia yrityksiä sekä myös koulutus-, tutkimus- ja kehitysorganisaatioita. Tavoitteena on kehittää toimintaympäristöä, jossa rakenteet, osaaminen ja kehitysympäristöt tukevat Satakunnan elinkeinoelämän, julkisen sektorin ja robotiikkaklusterin synergian vahvistumista vastuullisesti ja kestävästi, vihreän siirtymän tavoitteet huomioiden. Tavoitteena edistää automaatio- ja robotiikkaklusterin ja innovatiivisten yritysten kasvumahdollisuuksia sekä kehittää kansainvälisiä liiketoiminta- ja tuotekehitysverkostoja, ennakoitua ja robotiikan kehittäjäyhteisöä. Tavoitteena on yritysten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön sekä yhteiskehittämisen vahvistaminen. Robocoast-verkoston rinnalla Gamecoast-verkostossa korostuu pelillisyyden, luovan alan, tekoälyn, lisätyn todellisuuden ja virtuaalitodellisuuden tunnistaminen ja edistäminen, jotka mahdollistavat uusien koulutus- ja tuotekehitys innovaatioiden syntymisen. Pelillisyyden tuomien mahdollisuuksien edistäminen maakunnassa mahdollistaa koulutustarpeissa esimerkiksi työturvallisuuden, pelillistämisen ja pelillisyyttä hyödyntävän jatkuvan oppimisen tukemisen. Pelillisuus mahdollistaa uusien liiketoimintamallien kehittämisen ja yhteiskehittämismallien syntymisen tuotekehitykseen.

Satakunnassa on kansanvälisesti merkittävä **teknologiametallien tuotannon ja jatkojalostuksen** ekosysteemi, joka kasvaa digitalisaation ja vihreään kasvuun liittyvän sähköistymisen luoman metallien kysynnän ja kiertotalouden kautta. Kasvun vauhdittamiseksi tavoitellaan syvempää yhteistyötä digitalisaation hyödyntämisessä sekä sähköistymisen luoman kasvun mahdollisuuksien ymmärtämisessä.

Satakunnassa on monipuolinen **energiatuotannon** keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin kolminkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden. Monipuolinen energiatarjonta ja -osaaminen antavat maakunnan energiaintensiiviselle teollisuudelle vahvaa kilpailullista etua. Perusenergiatuotannon ohella Satakunnassa panostetaan myös monipuoliseen uusiutuvien energiamuotojen käyttöön. Tavoitteena on energiamurroksen ennakoitua sekä uusiutuvien energiamuotojen kokonaisratkaisut. Energiateknologian mahdollisuudet luovat uusia innovaatioita ja liiketoimintamahdollisuuksia esim. tuulivoiman, aurinkoenergian, kaasu-, vety- ja metaanitalouden, vesivoiman hyödyntämiseen sekä ydinvoima-alalle. Turpeen käyttö energiantuotannossa on vähentynyt nopeasti. Turvetta korvaavien energiaraaka-aineiden saatavuutta tulee edistää. Kestävästi tuotetulla metsäbioenergialla on jatkossakin suuri rooli energiantuotannossa, fossiilienergiaa korvaten ja päästöjä vähentäen.

Satakunnan **elintarvikeklusterin** vahvuus on sen monipuolisuus. Satakuntaan sijoittuu useita alan valtakunnallisia kärkiyrityksiä ja maakunnassa on myös pitkät perineet sopimustuotannosta, jolla turvataan tuotannon taloudellinen, ekologinen ja eettinen kestävyys. Satakunnan ruoantuotanto on oleellinen osa myös kansallista huoltovarmuutta. Tavoitteena on edistää toimintamalleja ja menetelmiä ruokaketjun ja elintarvikeklusterin vahvistamiseen, tukea uusien teknologioiden käyttöönottoa sekä huolehtia kasvu- ja kuiviketurvetta korvaavien, hinta-laatusuhteeltaan kilpailukykyisten materiaalien kehittämisestä, mikäli turpeen saatavuus heikkenee.

Älykäs erikoistuminen vahvistaa Satakunnan **biotalouden** arvoketjuja. Metsäbiotalouden kehittäminen mahdollistaa uusia ratkaisuja. Satakunnassa on monipuolinen metsäteollisuuden keskittymä, jonka uudistumiseen ja kilpailukykyyn vaikuttavat meneillään ja suunnitteilla olevat merkittävät investoinnit, digitalisaatio, uuden teknologian käyttöönotto, uusien puupohjaisten tuotteiden kehittäminen, ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen, resurssitehokkuus ja kiertotalous. Tavoitteena on edistää biotalouden uusia arvoketjuja sekä liiketoiminnan mahdollisuuksia esim. pk-yrityksille (esim. ekosysteemipalvelut, luonnontuotteiden jatkojalostaminen, luontomatkailu). Uusia mahdollisuuksia on myös puurakentamisessa ja uusissa puupohjaisissa tuotteissa.

Satakunnan **kiertotaloutta** vahvistetaan edistämällä toimijoiden yhteistyötä ja sitoutumista sekä osaamista. Tavoitteena on edistää kiertotaloutta ja puhtaiden ratkaisujen kasvavia mahdollisuuksia Satakunnassa sekä kehittää älykkäitä ja energiatehokkaita logistiikka- ja liikkumisratkaisuja mm. digitalisaatiota hyödyntäen sekä ottaa käyttöön uusia toimintatapoja ja teknologioita.

Satakunnan **sinisen talouden** vahvuudet kytkeytyvät meriklusterin ja meriteknologian sekä laajemmin veteen liittyvään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan. Tavoitteena on edistää merialuesuunnittelun tavoitteiden toteutumista sekä uusien teknologioiden, digitalisaation ja robotiikan käyttöönottoa ja pilotointia meriklusterissa. Keskeistä on huolehtia vesistöjen kestävästä käytöstä sekä pohjavesivarjoista. Satakunnalla on merkittävä rooli Suomen kalataloudessa. Edistetään kalatalouden innovaatiotoimintaa ja vahvistetaan elinkeinokalatalouden toimintaedellytyksiä kotimaisen kalan saatavuuden turvaamiseksi. Vesiluonnonvarojen hyödyntämiseen kestäväällä pohjalla liittyy huomattava innovaatio- ja kasvupotentiaali.

Satakunnan **elämystalouden** vahvuutena ovat matkailupalvelut ja tapahtumat sekä hyvinvointia edistävät taide-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut. Tavoitteena on edistää mm. matkailun vastuullista kehittämistä sekä digitalisaatiota. Tavoitteena on vahvistaa Satakunnan elämystaloutta sekä huolehtia palvelujen saatavuudesta, älykkäistä matkaketuista ja saavutettavuudesta, monipuolisista koulutuspalveluista sekä rakennetusta ja monimuotoisesta luonnonympäristöstä.

Satakuntalaisessa toimintaympäristössä teollisuuteen, energiantuotantoon, ruuantuotantoon ja maa- ja merikuljetuksiin liittyvät **turvallisuuskysymykset** ovat keskeisiä myös **kansallisen huoltovarmuuden** osalta. Kyber- ja tietoturvallisuus on osa erilaisten organisaatioiden turvallisuutta ja tämä ulottuvuus korostuu automaation ja robotiikan osaamisen maakunnassa. Tavoitteena on maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja turvallisuusriskien ennakointikyvykkyyden vahvistamiseksi on keskeistä, sillä ilmastonmuutos ja sen seurauksena esim. vaihtelevat sääolosuhteet lisäävät konkreettisia arjen riskejä samoin kuin ennakoimattomat pandemiat. Liikennejärjestelmän ja tietoliikenteen tulee mahdollistaa kattavat, turvalliset ja sujuvat yhteydet elämiselle ja yritystoiminnalle koko maakunnassa.

Kehittämislinjaukset	
<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden, kehittämistoimijoiden, kuntien sekä elinkeinoelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Edistetään uusien teknologioiden, digitalisaation ja robotiikan käyttöönottoa ja pilotointia. Edistetään ennakoivaa, elinkeinoelämän tarpeista lähtevää innovatiivisten ja älykkäiden ratkaisujen, toimintamallien sekä kokeilu- ja pilotointiympäristöjen sekä tutkimusinfrastruktuurin kehittämistä vastuullisesti ja kestävästi, vihreän siirtymän tavoitteet ja digitalisaation mahdollisuudet huomioiden. Kehitetään uusia teknologisia ratkaisuja ja innovaatioita esim. tekoälyyn, logistiikkaan ja resurssitehokkuuteen liittyen. Edistetään osaavan työvoiman saatavuutta sekä vahvistetaan maakunnan pito- ja vetovoimaa Edistetään datatalouden mahdollisuuksien hyödyntämistä ja liiketoiminnan kehittämistä. Kehitetään kansainvälisiä liiketoiminta- ja tuotekehitysverkostoja sekä innovaatiojärjestelmien vahvistamista. Edistetään kansainvälistä näkyvyyttä, kumppanuuksia ja hankeyhteistyötä. Vahvistetaan Satakunnan elinkeinoelämälle tarpeellista toimintaympäristöä, digiyhteyksiä sekä infrastruktuuria mm. satamat, lentokenttä, raideliikenne sekä tieverkko. 	
Keskeisiä vaikutuksia	Seurantamittareita
<ul style="list-style-type: none"> yhteistyö koulutus- ja tutkimuslaitosten kanssa vahvistaa elinkeinoelämän kilpailu- ja uusiutumiskykyä ja mahdollisuutta vastata muun muassa ilmastonmuutoksen hillinnän, kulutustottumusten muutosten sekä ympäristö- ja muun lainsäädännön tuomiin haasteisiin vesien hyvä tila on sinisen biotalouden perusta ja sen saavuttaminen sekä ylläpitäminen tukevat sinisen biotalouden kehittymistä 	<ul style="list-style-type: none"> elinkeinorakenteen monipuolisuus, resilienssi-indeksi yritysten liikevaihdon kehitys päätoimialoittain, BKT per capita T&K-rahoituksen osuus investoinnit energiankulutus, uusiutuvan energian osuus maakunnan energiankulutuksessa ja –tuotannossa keskisuurten yritysten vienti elintarvikealan tuotanto, liikevaihto ja vienti metsäteollisuuden tuotanto, liikevaihto ja vienti kiertotaloutta edistävien teknologioiden käyttöönotto kasvihuonepäästöt syntyneet uudet yritykset toimialoittain (lkm) pohjavesien tila, pintavesien tila kaupallisten kalastajien määrä älykkään erikoistumisen kumppanuudet kehittämistavoitteita edistävät toimet / hankkeet.
<p>Keskeiset strategiset kumppanuudet: Kansainvälisten verkostojen rakentuminen ja verkostoissa toimiminen ovat merkittäviä tekijöitä maakunnan kärkialojen vahvistumiselle. Älykkään erikoistumisen painopisteiden edistäminen sisältää alueellista, kansallista sekä kansainvälistä verkostoyhteistyötä ja kumppanuutta. Kehittämisteeman osalta keskeinen on mm. EU:n Smart Platformit Traceability and Big Data sekä ERIAFF-verkostot, joissa Satakunta on mukana.</p>	

Kehittämisteema TL1.2

Osaava Satakunta

Tavoitteena on, että maakunnan uudistuvat ja innovatiiviset osaamiskeskittymät ja alueen tutkimus- ja koulutusorganisaatiot toteuttavat kansallisesti ja kansainvälisesti vaikuttavaa, ilmasto- ja kestävän kasvun tavoitteet huomioivaa innovaatiotoimintaa yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Koulutuksella ja tieteellä luodaan yhteiskuntaa vahvistavaa ja uudistavaa sivistysperustaa. Työn murros edellyttää osaamisen päivittämistä, jatkuvaa oppimista sekä työvoiman kohtaannon parantamista.

Koulutus- ja tutkimusorganisaatiot luovat uusia toimintatapoja sekä uudistavat osaamista ja elinkeinorakennetta tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Tavoitteena on koulutus-, tutkimus ja kehittämisorganisaatioiden, kuntien sekä elinkeinoelämän ennakointi- ja innovaatiotoiminnan maakunnallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen ja maakunnan innovaatiotoiminnan edistäminen. Osaamisen vahvistaminen luo edellytyksiä alueelliselle, kansalliselle ja kansainväliselle kasvulle. Aineettoman arvionluonnin osaamisen edistäminen ja sosiaaliset innovaatiot sisältyvät Satakunnan vahvuuksiin ja voimavaroihin perustuvien osaamiskeskittymien vahvistamiseen osana maakunnan älykästä erikoistumista. Teknologinen kehitys muuttaa osaltaan osaamistarpeita ja tavoitteena on vahvistaa osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia.

Tavoitteena on, että koulutus ja monimuotoiset mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen sekä jatkuvaan oppimiseen varmistavat osaavan työvoiman saatavuuden. Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistämiseksi tarvitaan ulkomailta tulevien opiskelijoiden ja ulkomaisen työvoiman houkuttelemista Satakuntaan. Koulutusmahdollisuudet houkuttavat nuoria jäämään maakuntaan ja ylläpitävät maakunnan inhimillistä pääomaa ja uusiutumiskyvykkyyttä sekä vahvistavat osaltaan maakunnan veto- ja pitovoimaa.

Osaamisen vahvistamisessa merkityksellistä on vahvistaa koulutusjärjestelmän osalta kumppanuuksia yhteiskunnan eri toimijoiden sekä eri koulutusasteiden kesken. Kumppanuudet vahvistavat myös kasvu- ja muutosalojen, uusien kyvykkyyksien ja muuttuvien osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia. Sivistys luo osaltaan edellytykset myös osallisuudelle, työllisyydelle ja kestäväälle kasvulle. Tavoitteena on myös vahvistaa akateemisen tutkimuksen ja korkeakoulutuksen kytkeytymistä maakunnan strategiseen kehittämiseen.

Kehittämislinjaukset

- Osaavan työvoiman saatavuudesta huolehditaan ennakoiden työelämän murros- ja muutospaineet.
- Ennakoidaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin osaamis- ja koulutustarpeita, jotta maakunnan kuntien koulutustarjonta kohtaisi mahdollisimman hyvin maakunnan toimijoiden koulutus- ja osaamistarpeen.
- Vahvistetaan yritys- ja oppilaitosyhteistyötä
- Edistetään työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa
- Varmistetaan vetovoimainen koulutuspolku korkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin asti.
- Varmistetaan joustava koulutustarjonta huomioiden niin nuorten koulutus kuin yritysten tarpeisiin nopeasti vastaava aikuisten monimuotoinen täydennys- ja uudelleen koulutautuminen.
- Toteutetaan koulutuksia uusilla muodoilla ja toteuttamistavoilla.
- Vahvistetaan Satakunnan älykkään erikoistumisen osaamisalueita sekä innovaatioiden ja uusien ratkaisujen kehittämistä vastuullisesti ja kestävästi, vihreän siirtymän tavoitteet ja digitalisaation mahdollisuudet huomioiden.
- Vahvistetaan ilmastomuutoksen hillintään ja varautumiseen liittyvää osaamista.
- Edistetään koulutus- ja osaamisvientiä
- Edistetään osaavan työvoiman saatavuutta kehittämällä jatkuvan oppimisen palveluja, oppimisympäristöjä sekä oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä
- Edistetään kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista maakuntaan tukemalla työharjoittelu- ja työpaikkojen saantia

Keskeisiä vaikutuksia	Seurantamittareita
<ul style="list-style-type: none"> • joustava ja uusia toteuttamismahdollisuuksia hyödyntävä koulutus edesauttaa osaamisen kehittämistä uusilla kasvualoilla • osaamisen kehittämisellä on mahdollista kasvattaa tietoisuutta ympäristöstä ja ihmisen vaikutuksesta ilmastonmuutokseen ja luontokatoon 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutkinnon suorittaneiden osuus 15 v. täyttäneistä, v. 2019 • Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevat 25–29-vuotiaista, v.2019 • Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus, v. 2019 • Väestön koulutustason mittari • Kolmen suurimman toimialan osuus työpaikoista, v. 2018 • Julkisen sektorin osuus työpaikoista, v. 2018 • Valtion työpaikkojen osuus työpaikoista, v. 2018 • Kansainvälisten opiskelijoiden määrä korkeakouluissa • Korkeakoulujen aloituspaikat, yo-pohjaiset aloituspaikat • kehittämistavoitteita edistävät toimet / hankkeet.
<p>Keskeiset strategiset kumppanuudet: <i>Alueellisten kyvykkyyksien, osaamisen ja älykkään erikoistumisen vahvistamisen kannalta on keskeistä edistää kehittämisteeman osalta paitsi maakunnan sisäistä yhteistyötä, myös alueiden välistä sekä kansainvälistä verkostoitumista ja kumppanuutta.</i></p>	

Kehittämisteema TL1.3

Yrittäjyyden ja työllisyyden Satakunta

Tavoitteena on yrittäjyyden vahvistaminen, yritysten liiketoimintaympäristöjen ilmasto- ja kestävän kasvun tavoitteet huomioiva liiketoimintaosaamisen kehittäminen sekä verkostoituminen myös kansainvälisesti maakunnan elinvoiman ja kasvun edistämiseksi. Tavoitteena on ulkopuolisuuden ehkäisy ja kaiken työvoimapotentiaalin käyttöönotto.

Yrittäjyyden ja pk-yritysten rooli maakunnan elinvoiman ja kasvun vahvistamisessa on keskeinen. Satakunnassa tavoitteena on lisätä kiinnostusta yrittäjyyteen yrittäjyyskasvatuksen sekä kattavien ja laadukkaiden neuvonta- ja tukipalvelujen avulla. Kattavat ja laadukkaat maakunnalliset ja kansalliset yrityspalvelut tukevat yrittäjänä menestymistä yrityksen elinkaaren kaikissa vaiheissa. Yritysten liiketoimintaympäristöjen kehittäminen, osaamisen vahvistaminen ja verkostoituminen myös kansainvälisesti edistävät kasvun mahdollisuuksia. Ilmastonmuutoksen hillintään ja varautumiseen liittyvät haasteet edellyttävät yrityksiltä uutta osaamista.

Tavoitteena on kannustaa yrittäjiä työelämän laadun ja tuottavuuden parantamiseen, tuotekehitykseen, verkostoitumiseen ja kansainvälistymiseen ja näiden kautta kasvuun. Aloittavia ja toimintaansa kehittäviä yrittäjiä sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia tuetaan. Opiskelijoiden kohdalla yrittäjyyskasvatuksen lisäksi tärkeitä ovat työelämävalmiuksien kehittäminen. Työelämävalmiuksien parantaminen ja työelämälähtöinen oppiminen auttavat kiinni työelämään. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville ja ulkopuolisuuden uhan alla oleville, erityisesti nuorille, kohdennetaan monipuolisia tukitoimia työelämävalmiuksien ja elämänhallintaan liittyvien asioiden varmistamiseksi. Tavoitteena on, että mahdollisimman monelle satakuntalaiselle on mahdollisuuksia maakunnan kilpailukykyä ja elinvoimaa vahvistavaan tekemiseen, yrittäjänä, opiskelijoina tai työntekijöinä. Tavoitteena on, että tarjolla on kattavasti vaihtoehtoisia ja yksilöllisiä polkuja ammattiin ja työhön. Oppimisympäristöjä ja vaihtoehtoisia tapoja suorittaa ammatillinen tutkinto tai tutkinnon osia kehitetään edelleen.

Tavoitteena on löytää ratkaisuja työvoiman kohtaanto-ongelmien vähentämiseen. Työ- ja elinkeinoelämän, kolmannen sektorin sekä oppilaitosten uudenlaiset sopimukselliset menettelyt ja koulutuskokeilut tarjoavat yksilöllisiä ratkaisuja ammattiin valmistumiseen ja työllistymiseen. Keskeinen yhteiskunnallinen haaste niin Satakunnassa kuin kansallisestikin on se, että väestö vähenee ja ikääntyy. Osaavan työvoiman saatavuus on keskeinen tulevaisuuden kysymys. Työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistäminen edellyttää ulkomailta tulevien opiskelijoiden ja ulkomaisen työvoiman houkuttelemista ja asettumista Satakuntaan. Maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen edellyttää kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Kansainvälisten yritysten, investointien, tutkijoiden ja työntekijöiden onnistunut houkuttelu ja asettautuminen pysyvästi Satakuntaan vahvistavat elinkeinoelämän kasvu- ja kehittymisedellytyksiä.

Kehittämislinjaukset	
<ul style="list-style-type: none"> Edistetään uutta vastuullista ja kestävää, vihreän siirtymän tavoitteet ja digitalisaation mahdollisuudet huomioivaa liiketoimintaa, start up –yrityksiä, kevytyrittäjyyttä, yritysten kasvua ja kansainvälistymistä ja digitalisaatiota. Vahvistetaan Satakunnan elinkeinoelämälle tarpeellista toimintaympäristöä ja infrastruktuuria mm. satamat, rata- ja tieverkko, lentokenttä ja tietoliikenneyhteydet. Edistetään kattavien ja laadukkaiden yritysneuvonta- ja tukipalvelujen kehittämistä. Tuetaan pk-yritysten työelämän laadun ja tuottavuuden kehittämistä, henkilöstön ja yrittäjien osaamisen nostoa sekä kasvu- ja rakennemuutosalojen räätälöidyn koulutuksen kehittämistä. Vahvistetaan yrittäjien liiketoimintaosaamista. Lisätään kiinnostusta yrittäjyyteen yrittäjyyskasvatuksen avulla ja edistetään yrittäjyyskasvatuksen kehittämistä. Edistetään uusien ratkaisujen ja toimintamallien sekä monikanavaisten neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittämistä ja eri toimijoiden verkosto- ja yritysysteistyön kehittämistä. Tuetaan nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työmarkkinoille pääsyä edistävien palvelumallien ja verkostojen kehittämistä. Tuetaan palvelumallien kehittämistä heikossa työmarkkina-asemassa olevien syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Edistetään maahanmuuttajien työelämävalmiuksia ja kotoutumista sekä kehitetään maahanmuuttajien rekrytointipalveluita. Tuetaan työ- ja elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja oppilaitosten yhteistyötä sekä koulutuskokeiluja. Tuetaan joustavaa ja reagoitukykyistä aikuis- ja täydennyskoulutusta. Kehitetään vaihtoehtoisia tapoja suorittaa tutkintoja. Tuetaan mm. työvaltaisia koulutusmahdollisuuksia erityisesti nuorille sekä työpajatoiminnan opinnollistamista esim. mahdollisuudella suorittaa tutkintoja ja niiden osia osana työpajatoimintaa. Tuetaan työelämävalmiuksien, elämänhallinnan ja työhyvinvoinnin parantamiseen tähtääviä toimia. Edistetään koulutuksesta koulutukseen tai työelämään siirtymisen sujuvuutta. Edistetään työvoiman ja opiskelijoiden liikkuvuutta 	
Keskeisiä vaikutuksia	Seurantamittarit
<ul style="list-style-type: none"> <i>yrittäjyyden ja työllisyyden kehittyminen parantavat välillisesti taloudellisia edellytyksiä kehittää muun muassa hyvinvointipalveluita sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>yrittäjyysaktiivisuus</i> <i>syntyneet uudet yritykset toimialoitain (lkm)</i> <i>kasvuyritysten määrä</i> <i>rekrytointiongelmista kärsineet yritykset</i> <i>yrittäjyyden kehittämistavoitteita edistävät toimet / hankkeet</i> <i>työllisyysaste, työttömyysaste, rakennetyöttömyys</i> <i>työllisten/työpaikkojen määrä toimialoitain</i> <i>nuorten työllisyys</i> <i>Työvoiman ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret (NEET 15-29 v.)</i> <i>Työvoiman lkm</i> <i>kehittämistavoitteita edistävät toimet / hankkeet.</i>
<p>Keskeiset strategiset kumppanuudet:</p> <p><i>Yritysten kansainvälistymisen edistämisen kannalta on keskeistä vahvistaa kansainvälistä verkostoitumista älykkään erikoistumisen painopisteiden mukaisesti. Alueellisten kyvykkyyksien, osaamisen ja älykkään erikoistumisen vahvistamisen kannalta edistetään kehittämisteeman osalta paitsi maakunnan sisäistä yhteistyötä, myös alueiden välistä sekä kansainvälistä verkostoitumista ja kumppanuutta.</i></p>	

Toimintalinja 2: Hyvinvoivan väestön ja ympäristön Satakunta

Päätavoitteena on, että Satakunta on sujuvan arjen ja laadukkaan ympäristön maakunta, jossa huolehditaan asukkaiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Kannamme vastuuta sosiaalisesta, ekologisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta kestävydestä ja yhteisestä tulevaisuudesta. Hyvä elämä Satakunnassa on kantava ajatus toimintalinjan kehittämisteemoissa.

Edistää aluekehittämissääntönsä Kestävät ja elinvoimaiset alueet 2020-2023 painopisteitä:

- Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen,
- Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet,
- Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana ja
- Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy.

Edistää hallitusohjelman Osallistava ja osaava Suomi strategisia kokonaisuuksia:

- Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi,
- Turvallinen oikeusvaltio Suomi sekä
- Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi

Kehittämisteema TL2.1

Hyvinvoivat satakuntalaiset

Tavoitteena on satakuntalaisten hyvinvoinnin ja hyvän elämän edellytysten turvaaminen. Vastuullinen maakunta huolehtii asukkaiden hyvinvoinnista osana maakunnan elinvoimaisuutta. Haluamme, että kaikki pysyvät mukana. Uuden hyvinvointialueen laadukas käynnistyminen ja toiminta on maakunnalle myös merkittävä elinvoimatekijä.

Satakuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä keskeisiä elementtejä ovat palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, monipuoliset koulutuspalvelut sekä viihtyisä rakennettu ympäristö ja monimuotoinen luonnonympäristö. Hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät toimet kohdistuvat kattavasti kaikkiin satakuntalaisiin, lapsiin, nuoriin, lapsiperheisiin, työikäisiin ja ikäihmisiin. Satakuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja monipuolisten ja saavutettavien palvelujen kehittämiseksi tavoitteena on kehittää monialaista yhteistyötä kuntien, eri hallinnonalojen, paikallisten järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten toimijoiden sekä paikallisen ja alueellisen elinkeinoelämän kanssa sekä uudenlaisten julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuusmallien rakentamista. Ennaltaehkäisevien toimien ja matalan kynnyksen palvelujen kohdalla on tärkeää huolehtia mm. viranomaisten keskinäisen yhteistyön toimivuudesta. Vahvalla järjestöjen yhteistyöllä, osaamisella ja aktiivisella toiminnalla on myös tärkeä rooli hyvinvoinnin edistäjänä asukkaiden osallistumisen ja palvelujen tuottamisen ja vertaistuen kautta.

Kulttuurilla, taiteella, liikunta- ja vapaa-ajan palveluilla sekä lähiluonnolla ja hyvällä ympäristön tilalla on merkittävä rooli hyvinvoinnin lähteenä, muutosjoustavuuden vahvistajana ja myös kotoutumisen tukena. Alueen kulttuuriperinteen ja -ympäristön sekä alueellisen ja paikallisen identiteetin vaaliminen ja vahvistaminen tukevat hyvinvointia, osallisuutta ja juurtumista alueeseen. Asukkaiden kokemus turvallisuuden tunne sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät hyvinvointia. Erilaiset yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen areenat paikallisyhteisöistä kansalliselle tasolle vahvistavat osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia kaiken ikäisille satakuntalaisille. Hyvinvointia tukee puhtaat ja turvalliset ruoka ja vesi sekä hyvinvoiva ympäristö.

Satakuntalaisten arjen turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat mm. osallisuus, yhteisöllisyys, työ ja toimeentulo, ympäristöjen laatu, esteettömyys ja viihtyvyys sekä palvelujen saatavuus ja väylien kunnossapito. Turvallisuus koetaan eri tavalla eri elämän vaiheissa. Ikääntyessä ja toimintakyvyn heikentyessä arjen turvallisuus nousee yhä merkittävämpään rooliin. Yhteisöllisyys edistää hyvinvointia ja luo turvallisuuden tunnetta vahvistamalla osallistumisen mahdollisuuksia kaikille satakuntalaisille ja ehkäisemällä myös syrjäytymistä ja yksinäisyyttä. Sosiaalista kestävyttä tavoitellaan vähentämällä eriarvoisuutta hyvinvoinnissa, terveydessä ja osallisuudessa. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös asukkaiden hyvinvointiin sekä terveyteen ja siihen sisältyy riskejä alueellisten ja väestöryhmien välisen eriarvoisuuden lisääntymiseen.

Hyvinvointitalousajattelussa hyvinvoinnin nähdään muodostuvan yksilöllisistä voimavaroista sekä osallisuudesta. Tavoitteena on luoda ympäristö, jossa kaikki yhteiskunnan jäsenet voivat hyödyntää omaa osaamistaan ja mahdollisuuksiaan kiinnittyä yhteiskuntaan sekä edistää hyvinvointia ja turvallisuutta.

Alueellisessa hyvinvointikertomuksessa on tunnistettu alueen hyvinvointihaasteet sekä määritellään painopisteet eri ikäisten asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä syrjäytymien eriarvoisuuden vähentämiseksi. Hyvinvointikertomuksen mukaisesti Satakunnassa on tavoitteena edistää terveellisiä elintapoja, ennaltaehkäisevää työtä, ympäristön terveyttä ja arjen turvallisuutta, vahvistetaan

osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistetaan maakunnan elinvoimaa mm. palvelujen ja koulutuksen saatavuuden ja työelämään kiinnittymisen kautta.

Satakuntalaisen hyvinvointitekologiaosaamisen tuella on mahdollistaa kehittää ratkaisuja, joiden avulla elämänlaatu paranee ja hyvinvointi lisääntyy ja jokainen yksilö pystyy selviämään arjesta omien tavoitteiden mukaisesti ja merkityksellisesti koko elämänsä ajan. Vastaavasti terveysteknologialla haetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuottajille suunnattuja ratkaisuja, joita käytetään sairauksien ennaltaehkäisyssä, sairauksien hoidossa ja terveyden ylläpitämisessä. Hyvinvointitekologian osaamisen vahvistamiseksi ja hyödyntämiseksi tulee edistää mm. toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen tiivistä yhteistyötä.

Kehittämislinjaukset	
<ul style="list-style-type: none"> Edistetään hyvinvointitaloutta panostamalla toimiin, joilla tuetaan hyvinvointia ja terveyttä sekä vähennetään eri palvelujen tarvetta. Hyvinvointitalouden kehittämiseksi edistetään monitieteistä kehittämistä sekä toimialarajat ylittävää yhteistyötä kuntien, elinkeinoelämän, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden, järjestöjen sekä muun toimijakentän välillä. Edistetään hyvinvointialueen toiminnan kehittymistä ja vaikuttavuutta. Edistetään hyvinvointi- ja terveysteknologiaan liittyvien innovaatioiden kehittämistä ja niiden tuotteistamista, osaamisen vahvistamista ja yrittäjyyttä. Kehitetään ja toteutetaan uusia, vaikuttavia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen muotoja, vahvistetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävää aktiivista elämäntapaa ja yhteisöllisyyttä sekä ylläpidetään laadukkaita kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluja ja -rakenteita ja panostetaan rakennetun ympäristön laatuun. Kehitetään ratkaisuja eriarvoistumiskehityksen katkaisemiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi sekä kotoutumisen edistämiseksi. Vahvistetaan palveluketjuja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Edistetään luontoon, kulttuuriin ja liikuntaan liittyvien palvelujen kehittämistä hyvinvoinnin edistämiseksi. Edistetään julkisten palvelujen rinnalla yritysten, kolmannen ja neljännen sektorin toimijoiden aktiivista mukanaoloa ja kumppanuutta sekä tunnustetaan niiden merkitys hyvinvoinnin ja osallisuuden tuottamisen resurssina. Tuetaan rakenteita ja työkaluja monialaisen yhteistyön edistämiseen. 	
Keskeisiä vaikutuksia	Seurantamittareita
<ul style="list-style-type: none"> väestön hyvinvointiin panostaminen tuo pitkällä tähtäimellä yhteiskunnalle taloudellisia säästöjä vahvat verkostot ja kumppanuudet edistävät palvelujen ja toimintojen kehittämistä ja väestön hyvinvointia 	<ul style="list-style-type: none"> HYTE-kerroin THL:n sairastavuusindeksi Kuntien hyvinvointikertomukset, lkm, (sähkö.) Finsote koetun hyvinvoinnin mittarit TEA-viisarit NEET-nuorten määrä, kouluterveyskyselyt kehittämistavoitteita edistävät toimet / hankkeet
<p>Keskeiset strategiset kumppanuudet: Alueellisten kyvykkyyksien, osaamisen ja älykkään erikoistumisen vahvistamisen kannalta edistetään kehittämisteeman osalta paitsi maakunnan sisäistä yhteistyötä, myös alueiden välistä sekä kansainvälistä verkostoitumista ja kumppanuutta.</p>	

Kehittämisteema TL2.2

Sujuvan arjen Satakunta

Tavoitteena on varmistaa sujuvan arjen edellytykset Satakunnassa. Arjen sujuvuuden varmistaminen edellyttää palvelujen saatavuudesta ja toimivuudesta huolehtimista, toimivaa infrastruktuuria ja sekä sujuvia yhteyksiä joka puolella maakunnassa.

Palvelujen saavutettavuus ja saatavuus sekä toimiva, viihtyisä ja turvallinen asuin- ja elinympäristö vaikuttavat keskeisesti satakuntalaisten arjen toimivuuteen niin kaupungeissa ja kuntakeskuksissa kuin maaseudullakin. Palvelujen saatavuuden varmistamiseksi tavoitteena on edistää maakunnan toimijoiden yhteistyötä, toimialarajat ylittäviä kumppanuuksia sekä mm digitaalisten palvelujen kehittämistä. Kolmannen sektorin rooli muun muassa lähipalvelujen tuottajana ja asuin- ja elinympäristön viihtyisyyden ja toimivuuden edistäjänä on tärkeä.

Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys sekä toimivat yhteydet parantavat arjen sujuvuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä tukevat ja vahvistavat maakunnan kaupunkien, kuntien, kylien ja maaseutualueiden elinvoimaisuutta ja niiden vuorovaikutusta. Maankäytön suunnittelulla, kaavoituksella ja rakennussuunnittelulla on tavoitteena turvata viihtyisä, terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioonottava asuin- ja elinympäristö. Työssäkäynti- ja opiskelualueiden laajentuminen edellyttää toimivia ja kattavia liikenneyhteyksiä sekä liikkumismahdollisuuksia.

Arjen sujuvuuden lisäämiseksi myös lähiluonnon ja virkistyskäytön saavutettavuutta tulee parantaa muun muassa kehittämällä lähiliikunta- ja ulkoilumahdollisuuksia. Tietoisuuden lisääntyminen ekologisemmista vaihtoehdoista ja kiertotaloudesta vaikuttaa arjen vastuullisempiin valintoihin ja käyttäytymiseen.

Tavoitteena on vähentää liikenteen päästöjä panostamalla kestävämpiin kulkumuotoihin, vähäpäästöisempiin polttoaineisiin ja digitaaliseen saavutettavuuteen. Liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteena on edistää toimivaa, turvallista ja kestävää liikkumista niin ihmisille kuin tavaroillekin. Logistiikan toimivuus on tärkeä osa toimivaa arkea ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Älykkäät ja vähähiiliset liikenne-, liikkumis- ja logistiikkaratkaisut mahdollistavat henkilöiden, tavaroiden ja tiedon sujuvat yhteydet.

Digitaalinen saavutettavuus mahdollistaa sen, että maakunnan asukkaat pääsevät tasa-arvoisesti palvelujen ääreen ja siten on mahdollista vähentää myös liikkumisen tarvetta. Digitalisaatio luo edellytyksiä ympäristövastuullisille ja käyttäjäystävällisille ratkaisuille. Digitalisaatio edistää paikasta riippumatonta työn tekemistä, opiskelua, yritystoimintaa ja palveluja sekä tukee monipaikkaista elämää, kehittymistä ja kasvua. Digitaalisten palveluiden helppokäyttöisyyden ja digiopastuksen saatavuuden varmistaminen edistää palvelujen saavutettavuutta.

Kehittämislinjaukset	
<ul style="list-style-type: none"> Edistetään palvelujen saavutettavuutta (digitaaliset palvelut, liikkuvat palvelut ja innovatiiviset palvelujen tuottamisen ja saavutettavuuden ratkaisut, palveluketjut) sekä palvelujen tuottamiseen liittyvää yhteistyötä ja integrointia sektoriajata ylittäen esim. kuntien välillä. Edistetään työ- ja elinkeinoelämän ja asumisen kannalta tärkeitä kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä. Edistetään alueiden käytön suunnittelulla kestävän yhdyskuntarakenteen muodostumista. Edistetään tavaroiden, tiedon ja henkilöiden sujuvat yhteydet mahdollistavien älykkäiden ja vähähiilisten liikenne-, liikkumis- ja logistiikkaratkaisujen kehittämistä, sujuvia matkaketjuja sekä vähäpäästöisten liikenteen käyttövoimalähteiden kehittämistä. Edistetään lähiluontokohteiden kestävää saavutettavuutta, laatua ja riittävyttä Edistetään turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvää yhteistyötä ja innovaatioiden kehittämistä Tuetaan materiaalien lajittelua, kierrätystä ja kestäviä logistiikkaketjuja edistävien palvelukonseptien kehittämistä. 	
Keskeisiä vaikutuksia	Seurantamittarit
<ul style="list-style-type: none"> rannikkomaakunnan logistisen aseman kehittämishankkeet (tiet, rautatiet, väylät, satamat) parantavat sijaintiin liittyvien vahvuuksien hyödyntämistä vaikuttaen muun muassa alueellisen kilpailukyvyyn paranemiseen kestävä liikkuminen ja vähäpäästöinen liikenne vaikuttavat positiivisesti ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ratayhteyksien kehittämisellä on myönteisiä ilmastovaikutuksia maankäytön suunnittelun merkitys korostuu osana monikeskuksista, verkostomaista yhdyskuntarakennetta 	<ul style="list-style-type: none"> nopeat tietoliikenneyhteydet kotitalouksissa ja koko maakunnassa julkisen liikenteen matka-ajat esim. Helsinkiin, Tampereelle, Turkuun (juna, linja-auto lentokone jne.) TEA-viisari, kevyen liikenteen väylät Tieverkon kunto ja ruuhkaisuus Liikenteen käyttövoimalähteet Ympäristö NYT -palvelun indikaattorit kehittämistavoitteita edistävät toimet / hankkeet
<p>Keskeiset strategiset kumppanuudet: Alueellisten kyvykkyyksien, osaamisen ja älykkään erikoistumisen vahvistamisen kannalta edistetään kehittämisteeman osalta paitsi maakunnan sisäistä yhteistyötä, myös alueiden välistä sekä kansainvälistä verkostoitumista ja kumppanuutta.</p>	

Kehittämisteema TL2.3

Vetovoimainen, monimuotoisen ja laadukkaan ympäristön Satakunta

Tavoitteena on vahvistaa Satakunnan vetovoimaa uusien asukkaiden, työvoiman, opiskelijoiden, paluumuuttajien, työ- ja koulutusperäisten maahanmuuttajien, maassamuuttajien, yritysten ja matkailijoiden houkuttelemiseksi Satakuntaan. Maakunnan ympäristön ominaispiirteistä ja vahvuuksista huolehtiminen tukee maakunnan elinvoimaisuuden ja houkuttelevuuden ylläpitämistä sekä ekologista kestävyyttä.

Maakunnan veto- ja pitovoimaa vahvistavat monipuolinen yritystoiminta ja työpaikat, vahvat osaamiskeskittymät, monipuoliset ja houkuttelevat asuin ympäristöt, monimuotoinen ja hyvinvoiva luonto, elinympäristön viihtyisyys, laadukas ja ajallisesti kerrostunut kulttuuriympäristö, toimivat ja laadukkaat palvelut sekä hyvät koulutusmahdollisuudet, jatkuvan oppimisen kehittäminen ja mm. työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton suunnitelmallinen edistäminen. Satakunnassa on vahvoja elinvoimaisia yhteisöjä ja houkuttelevia asuin ympäristöjä löytyy eri puolelta Satakuntaa, kaupungeista, pienemmistä keskuksista, kylistä ja haja-asutusalueilta.

Maakunta tunnetaan vetovoimaisesta meriympäristöstä, monimuotoisesta luonnosta ja rikkaasta kulttuuriympäristöstä. Satakunnassa eletään lähellä luontoa ja vesistöjä sekä nautitaan monipuolisesta kulttuuritarjonnasta, kulttuuriympäristöstä ja -maisemasta sekä arkkitehtuurista. Vetovoimaisuuteen vaikuttaa myös moderni rakennettu ympäristö sekä uudisrakentamisen laatu.

Satakunta on monipuolinen maakunta matkailijoiden näkökulmasta. Satakunnassa on tarjolla vastuullisesti tuotettuja vetovoimaisia matkailu- ja majoituspalveluja sekä laadukkaita kulttuuripalveluja ja maakunnassa järjestetään myös tasokkaita, kansainvälisellä tasolla, tunnettuja tapahtumia, joiden merkitys alueen taloudelle on tärkeä. Tavoitteena on vahvistaa Satakunnan maakuntakuvaa, tunnettuutta, imagoa ja vetovoimaisuutta.

Tavoitteena on turvata monimuotoisen luonnon säilyminen ja luonnonvarojen kestävä vastuullinen käyttö. Lähimatkailun ja retkeilyn suosion kasvu lisäävät tarvetta edistää lähiluonnon vaalimista, saavutettavuutta ja retkeilykäytössä olevien alueiden infraverkoston parantamista. Lisäksi ymmärrystä luonnon ja kulttuuriympäristöjen hyvinvointivaikutuksista ihmisen hyvinvoinnille tulee lisätä.

Vesistöjen tilan parantamiseen, luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen sekä muuta ympäristöä rauhallisempien alueiden huomioimiseen tulee panostaa osana maakunnan vetovoimaisuutta ja elinvoimaa.

Kehittämislinjaukset	
<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan maakunnan hyvän elämän ympäristöjä ja monipaikkaisuuden mahdollisuuksia kaupungeissa ja maaseudulla Tunnistetaan kulttuuri- ja luonnonympäristöjen arvot ja huolehditaan niiden sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisestä ja ekosysteemien elpymisestä, käytetään luonnonvaroja kestävästi ja vastuullisesti sekä edistetään luonnon virkistyskäyttämömahdollisuuksia ja vesistöjen tilaa parantavia toimintamalleja. Kehitetään elämyspalvelujen (matkailu- ja kulttuuripalvelujen sekä tapahtumien) vastuullista ja kestävää kehittämistä ja tuottamista, saavutettavuutta, turvallisuutta ja laatua, digitalisaatiota sekä osaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia. Edistetään kilpailukykyistä, laadukasta, ympärivuotista kotimaan ja kansainvälisen kysynnän tarpeita vastaavaa palvelu- ja tuotetarjontaa sekä matkailu- ja tapahtumaklusterien vahvistamista, yhteistyötä sekä osaamisen yhdistämistä toimialarajat ylittäen. Parannetaan kulttuuri, taide- ja hyvinvointipalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. Kehitetään lähipalveluja (ml kulttuuri, taide ja liikunta) Vahvistetaan matkailu-, kulttuuri-, taide- ja luovien alojen sekä liikunta- ja hyvinvointialojen verkostoitumista, osaamista ja innovaatiotoimintaa ja kytkeytymistä laajemmin maakunnan elinvoiman ja kasvun edistämiseen. Vahvistetaan maakunnan toimijoiden yhteistä viestiä maakunnan vahvuuksista, osaamiskeskittymistä sekä erityispiirteistä kotimaassa ja ulkomailla 	
Keskeisiä vaikutuksia	Seurantamittareita mm.
<ul style="list-style-type: none"> luonto- ja kulttuuriympäristö-hankkeet edesauttavat luonnon monimuotoisuuden ylläpitämistä ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vaikuttavat Satakunnan vetovoimaan viihtyisänä asuin- ja matkailualueena tietopohja ja ymmärrys luontoon, vesistöihin, kulttuuriympäristöihin sekä kulttuurituotantoon liittyvistä hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista lisääntyy ja edesauttaa ko. arvojen vaalimista. 	<ul style="list-style-type: none"> Väestön muutokset Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset (matkailun aluetilinpito). Luovien alojen liikevaihto ja työpaikat Vesistöjen tila Kehittämistavoitteita edistävät toimet / hankkeet Metsäluonnon tila www.lounaistieto.fi/tilastot/ymparisto/ EK kuntaranking: Suomen vetovoimaisimmat alueet
<p>Keskeiset strategiset kumppanuudet:</p> <p>Alueellisten kyvykkyyksien, osaamisen ja älykkään erikoistumisen vahvistamisen kannalta edistetään kehittämisteeman osalta paitsi maakunnan sisäistä yhteistyötä, myös alueiden välistä sekä kansainvälistä verkostoitumista ja kumppanuutta.</p>	

Toteutus ja seuranta

Maakuntavaltuustolle laaditaan seurantaraportti Satakunta-strategian ja maakuntaohjelman toteutumisesta vuosittain. Vuonna 2022 aloittava uusi valtuusto voi tarvittaessa tarkistaa maakuntaohjelman.

Hankehaut ja hankkeiden toteutus, erityisesti rakennerahastojen, maaseudun kehittämisrahaston sekä kansallisten rahoitusinstrumenttien osalta, ovat keskeinen keino ohjata ja edistää maakuntaohjelman toteutusta. Käytännön hanketyössä tiivistä yhteensovitusta tehdään rahoittavien viranomaisten välillä.

Satakunta-strategiaa toteutetaan maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian lisäksi myös mm. maakuntakaavoituksella ja liikennejärjestelmäsuunnittelulla. Lisäksi yhteistyössä sidosryhmien kanssa toteutetaan teemakohtaisia suunnitelmia, ohjelmia ja kyselyitä, jotka tukevat tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutusta ja seuranta. Toteutumista seurataan lisäksi osana teemakohtaisia maakunnallisia foorumeita. Erityisesti maakuntaohjelman seuranta ja toteutusta palvelevat alue-ennakointi ja TKI (tutkimus, kehitys, innovaatio) -yhteistyö.

Satakunnan maakuntaohjelman ympäristövaikutusten seuranta sisällytetään osaksi edellä mainittua seurantaraporttia.

LIITTEET

LIITE 1: Satakunnan maakuntaohjelman 2022–2025 ympäristöselostus

LIITE 2: Satakunnan tilannekuva

LIITE 3: Maakuntaohjelman 2022–2025 laadinnan lähtökohdat

LIITE 4: Maakuntaohjelman laadintaprosessin kuvaus